

Meninger

Kan vi alltid stole på pressen?

Presse og politikere holdt skjult at Joe Biden ikke var egnet som president. Både i USA og Norge har pressen flere unnlattelssynder.

Kronikk
Anders Magnus

Kommentator og tidligere NRK-korrespondent

Når det stilles et spørsmål i en tittel, er svaret på spørsmålet som regel: Nei. Slik er det her også: Nei, jeg mener vi ikke alltid kan stole på pressen.

Det er vanskelig for meg å skrive dette i slike tider vi er inne i nå, hvor både president Donald Trump og troll på sosiale medier angriper redaktørstyrte medier. Men jeg tror at vi i pressen i det lange løp vil tjene på selvransakelse.

Akkurat nå diskuterer man hvorfor så få journalister og medier var ærlige om tidligere president Joe Bidens mentale og fysiske helsestilstand.

I bøkene «Uncharted» og «Original Sin» er det rystende avsløringer av Bidens mentale forfall. Og av hvordan både demokratiske politikere - og pressen - gjorde sitt beste for å forhindre at velgerne fikk vite hvor dårlig det sto til.

Alle medier bør engasjere seg i selvkritikk

Sjefredaktør Trine Eilertsen i Aftenposten skriver i sitt ukebrev til leserne:

«... et like stort spørsmål er hva pressen gjorde for å avdekke Bidens svakheter før juni i fjor. Den diskusjonen bør alle medier engasjere seg i.»

I juni i fjor så hele verden den fatale valgkampdebatten med Trump.

Sjefredaktøren fortsetter:

«Hvorfor var ikke flere nysgjerrige på hva en eventuelt svekket helsestilstand gjorde med Bidens evne til å styre verdens mektigste land? Hvorfor gravde ikke flere i det?»

Jeg tror jeg vet svaret.

Avtroppende USA-korrespondent Tove Bjørngaas i NRK følger opp i sitt siste korrespondentbrev:

«Joe Biden var åpenbart for svekket til å ta gjenvalg. Burde utenlandske journalister som meg ha slått det mer bastant fast tidligere, siden mange av våre amerikanske kolleger med demokratiske sympatier ikke våget?»

Ja, det burde dere ha gjort.

Årsaken til denne unnfalsheten har trolig å gjøre med at både amerikanske og norske journalister og redaktører var livredde for å skrive noe stygt - og sant - om Joe Bidens mentale kollaps fordi man fryktet det kunne bidra til å støtte Trump.

Lett å se forfallet

Det var ikke vanskelig å se tidlige tegn på mentalt forfall hos Joe Biden. Også før han ble president. Under valgkampen i 2020 var jeg korrespondent for NRK i USA og skrev en artikkel på Nr.no om at mange «frykter at Biden ikke er skarp nok til å bli USAs president».

Allerede den gang kunne alle se hvordan Biden var i kognitivt forfall. For min del ble det med denne artikkelen - og kanskje noen direkterapporter. Hverken i Norge eller i USA var redaksjonene særlig interessert i å forfølge temaet.

Hunter Biden og «lab-leak»

Det var ikke bare Bidens mentale forfall som ble dårlig dekket. Under valgkampen i 2020 dukket sønnen Hunter Bidens datamaskin opp hos FBI, med et innhold som muligens kunne skape problemer for Biden-familien.

Jeg foreslo for hjemmeredaksjonen å gå nærmere inn i saken, men fikk beskjed om å la den ligge. Heller ikke i tradisjonelle amerikanske medier var det mye omtale. Saken ble avfeid som en mulig russisk desinformasjonskampanje.

Det var heller ingen stor begeistring for reportasjer om hvor pøbelaktige og voldelige de venstreorienterte Black Lives Matter-demonstrantene oppførte seg mange steder i USA. Fokusset skulle ligge på politiets vold mot svarte.

I både norsk og amerikansk presse var det stor motstand mot president Trump også i hans første periode. Man kunne

ikke gi Trump rett i noen ting. Så da Trump sa at koronaviruset trolig stammet fra en laboratorieekskasse i Kina, ble det avvist som utenrikspolitisk propaganda av nesten hele pressen.

Forskere og journalister sluttet rekkene - mot Trump

Også innad i forskningsmiljøene foregikk det rektifiseringskampanjer. Forskere som tidlig hadde støttet lablekkasjeteoriene, ble overtalt og «overbevist» om å gå vekk fra denne teorien.

Selv om Trump ødela sin troverdighet ved å forslå å drikke desinfeksjonsmiddel mot korona, hadde han en assiste-

rende sikkerhetsrådgiver som var svært godt informert. Matt Pottinger klargjorde mye tidligere enn andre, at viruset mest sannsynlig dukket opp i Kina i november 2019. Allerede i januar 2020 anbefalte han Trump å stanse flyginger fra Kina til USA.

Jeg forsøkte meg med noen rapporter om Pottingers advarsler, men i både norsk og ikke minst amerikansk presse var det større interesse for alle Trumps blamsjer. Hans angrep på Kinas koronahåndtering ble beskrevet som rasistisk og en høyreekstrem konspirasjonsteori.

Særlig aggressiv på dette feltet var den liberale radiokanalen National Public

Informasjon

Aftenpostens debattredaksjon
Debattredaktør: Erik Tørnes
Adresse: Aftenposten, Debatt,
Boks 1178, 0107 Oslo

Kronikker/debattinnlegg på nett

aftenposten.no/meninger
Aftenposten returnerer ikke artikler som blir sendt på papir.

Kronikk

E-post: kronikk@aftenposten.no
Kronikk: maks 6000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto.

Debatt

E-post: debatt@aftenposten.no
Hovedinnlegg: 3000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto. Kortinnlegg 400-1500 tegn.

Meninger

Hvorfor var så få journalister og medier ærlige om tidligere president Joe Bidens mentale og fysiske helsetilstand, skriver kronikkforfatteren. Her faller Biden om under en seremoni i Colorado Springs i juni 2023. Foto: Andrew Harnik, AP/NTB

Radio (NPR) i USA.

I september i fjor gikk en av NPRs veteraner ut med kraftig kritikk av kanalens manglende sannferdighet. Uri Berliner var ansatt i NPR i 25 år, men sa opp i protest mot kanalens manglende rapportering av Hunter Bidens datamaskin, *leak*-teorien og påleggene om hvordan kjønn og rase skulle behandles journalistisk.

Er venstresidens masse mordere bedre enn høyresidens?

Donald Trump blir – med rette – som regel omtalt lite gunstig av norsk presse. Også av meg.

Det underlige er at politiske ledere på venstresiden, selv masse mordere, ikke får samme negative omtale.

Kinas tidligere diktator Mao Zedong var trolig verdenshistoriens største masse morder, med så mye som 70 millioner menneskeliv på samvittigheten.

Likevel har NRK flere ganger omtalt ham som «Kinas store leder Mao

Zedong», senest for noen uker siden. Tenk om NRK skulle ha omtalt høyresidens verste masse morder på tilsvarende vis, som «Tysklands store leder Adolf Hitler»?

Ikke lov å si «Kinas diktator»

Heller ikke dagens politiske leder i Kina skal tåle negativ omtale. Jeg fikk i min siste korrespondentperiode for NRK flere ganger refs for å ha kalt generalsekretæren i Kinas kommunistparti for «Kinas diktator Xi Jinping». Til tross for at han har ubestridt og eneveldig makt i verdens mest avanserte politistat.

I mine nettartikler ble ordet diktator fjernet. Bruken av «Diktator» Xi Jinping er unødvendig og bør endres, fikk jeg beskjed om. Da jeg spurte hvem som hadde bestemt dette, fikk jeg vite at det var tatt en beslutning «på øverste nivå».

Jeg skulle også være varsom med omtalen av Norges avtale med Kina i 2016. En avtale Kina-ekspert og Oxford-professor Stein Ringen karakteriserer

som ydmykende.

I en Urix-artikkel skrev jeg at Norge hadde «gjort avbikt» overfor Kinas kommunistparti. Det var ikke lov: «Gjøre avbikt» er ladet og meningsbærende ordbruk, og bør endres til noe mer nøytralt, f.eks. til at Norge og Kina kom til enighet om å gjenoppta forbindelsene, var beskjeden fra redaksjonsledelsen.

Innvandring og klima

VG har en podkast som heter «Mediebobler». I utgaven fra 31. mai diskuteres virkningen av journalistenes politiske preferanser. Medieundersøkelsen 2025 viser at 56 prosent av journalistene tilhører venstresiden (Ap, MDG, SV og Rødt), mens bare 13 prosent sogner til høyresiden (H og Frp).

Ansvarlig redaktør Gard Steiro i VG og de andre deltagerne mente at nei, dette påvirker ikke pressens behandling av partiene og politikerne.

En konklusjon jeg er enig i. Derimot tror jeg journalistenes partipreferanser

avspeiler en *ideologisk* holdning som i mye større grad reflekteres i journalistiske valg.

Særlig på to samfunnsområder har dette skapt problemer for en sannhets-søkende rapportering: innvandring og klima.

Jeg tror den grunnleggende holdningen til et flertall blant norske journalister er at innvandring er et overordnet gode.

Likedan er de overbevist om at også klimatiltak er et overordnet gode.

Man skal ikke utfordre «det gode»

Problemet med slike holdninger er at de ofte fører til manglende undersøkelser av det man i utgangspunktet regner som et gode. Derfor har svært mange reportasjer om innvandring fokusert på enkeltskjebner som det enten har gått bra med, eller som man skal synes synd på.

Svært lite journalistisk kraft har vært lagt ned i de økonomiske og samfunns-messige konsekvensene av innvandring: Demografi, overskudd av gutter, kulturendring, synet på kvinners frihet og klesdrakt, klankultur og æreskultur, islams betydning og Det muslimske brorskaps innflytelse, sosialhjelp og pensjonsforpliktelser, skole og utdanning, kriminalitet, voldsbruk og voldtekt.

I 2017 laget Mohammed Alayobi og jeg en lengre reportasje for Dagsrevyen om gjengkriminalitet i Oslos innvandrertette bydel. Vi ble møtt med massiv kritikk og rasismebeskyldninger. Både fra kolleger i NRK og fra de fleste andre store medier. (Men noen kolleger kom – i all hemmelighet – også med skryt, og sa at *de* ikke ville ha våget å lage en slik reportasje. Til det var konformitetspresset for stort.)

Utviklingen de senere år har dessverre vist at dette var en svært viktig reportasje. Den burde helst ha vært laget mye tidligere og blitt fulgt opp av flere medier.

Klimajournalistikken lider av samme problemer, men ikke i like stor grad. Det er altfor få kritiske reportasjer om virkningene av og kostnadene for ulike klimatiltak.

Et eksempel på hvordan pressen lar være å undersøke er Dagens Næringslivs portrettintervju med 80 år gamle Jørgen Randers. Han kommer med en rekke påstander som gjengis uten faktasjekk eller konfrontasjon. Det arbeidet må gjøres av en ikke-journalist på sosiale medier. Slike unnlattelsessynder er en skam plett for pressen.

En advarsel

Denne artikkelen er ikke noe «oppgjør» hverken med NRK eller norske redaksjoner generelt. Norsk presse er i verdens-topp. Og NRK har landets beste utenriksredaksjon, som jeg var heldig å få jobbe i.

Derimot er denne artikkelen en advarsel: Vi i pressen må være særdeles oppmerksomme på våre egne, forutinntatte holdninger. Vi må våge å rapportere om det vi selv synes er politisk eller ideologisk ubehagelig. Vi må søke sannheten – selv når det kan føre til at vi gir politikere som Donald Trump eller Sylvi Listhaug rett.

Norsk og amerikansk presses manglende ærlighet og undersøkelser om Joe Bidens mentale kollaps er et symptom på en unnlattelseskultur. Det bør være et alvorlig varsku til alle sannhetssøkende journalister.